

Verslag bijeenkomst Platform Bodembeheer, 26 september 2023, online

Oude termen en betekenissen in een nieuwe wet

Vanaf 1 januari 2024 gaan we werken onder de Omgevingswet. De grote veranderingen van deze nieuwe wet kennen we: integraal, decentraal en digitaal. Deze nieuwe wet zal echter ook meerdere kleine en praktische veranderingen met zich meebrengen. Bijvoorbeeld door termen die iets anders betekenen of een andere doorwerking krijgen. Of uitwerkingen die we al kennen maar die een andere naam krijgen.

Tijdens de online bijeenkomst van het Platform Bodembeheer hebben we ons, in een quizvorm, verdiept in een aantal veranderingen. De bijeenkomst is om 15.30 van start gegaan met een kort welkomstwoord van de sessievoorzitter Marissa Frambach. Alle sessiedeelnemers (94 deelnemers totaal) konden individueel meespelen via Mentimeter.

De quiz was opgedeeld in drie categorieën:

- Weetjes en definities
- Uitwerkingen
- Casussen

Hieronder worden alle vragen, de mogelijke antwoorden en de **correcte antwoorden** weergegeven. Bij een aantal vragen hebben experts het woord gekregen om nadere toelichting te geven. Deze worden hieronder ook mee genomen.

WEETJES EN DEFINITIES

Vraag 1: Welke wetten worden ingetrokken?

- a. **Wet bodembescherming, Besluit én Regeling uniforme saneringen, Besluit én Regeling lozen buiten inrichtingen, Wet ruimtelijke ordening**
- b. Wet bodembescherming, Besluit én Regeling Bodemkwaliteit, Wet ruimtelijke ordening
- c. Wet milieubeheer, Waterwet
- d. Alle bovenstaande wetten, besluiten en regelingen

Er gaan veel wetten op in de Omgevingswet, maar sommige blijven nog (in aangepaste vorm) bestaan.

Vraag 2: Zijn Ontplobbare Oorlogsresten onderdeel van de Omgevingswet?

- a. De Omgevingswet en de Amvb's gaan over de fysieke leefomgeving en dus ook over Ontplobbare Oorlogsresten.
- b. **De Omgevingswet en de Amvb's bevatten géén specifieke bepalingen die betrekking hebben op ontplobbare oorlogsresten c.q. niet gesprongen-explosieven.**

Remco de Boer (Kenniscentrum Ontplobbare Oorlogsresten): De Omgevingswet en de Amvb's (omgevingsbesluit, besluit activiteiten leefomgeving, besluit kwaliteit leefomgeving en Besluit bouwwerken leefomgeving) bevatten geen specifieke bepalingen die betrekking hebben op ontplobbare oorlogsresten. Er is dus niet voorgeschreven dat overheden regels moeten stellen als het gaat om ontplobbare oorlogsresten. Daarom is hier antwoord B het juiste antwoord.

Maar, op grond van artikel 4.1 van de Omgevingswet kunnen decentrale regels gesteld worden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving. Daar kan bij ontplofbare oorlogsresten sprake van zijn. In het kader van ontplofbare oorlogsresten moet je dan wel goed opletten met welk oogmerk je dat doet omdat bij dit onderwerp ook andere aspecten een rol spelen zoals het bewaren van de openbare orde. Gaat het echter om regels over activiteiten die effect kunnen hebben op de fysieke leefomgeving, denk aan regels m.b.t. graven in gebieden die verdacht zijn op het voorkomen van ontplofbare oorlogsresten, dan kunnen die opgenomen worden in het omgevingsplan.

In antwoord A zit dus wel een kern van waarheid, maar die is niet sterk genoeg om te zeggen dat ontplofbare oorlogsresten onderdeel zijn van de Omgevingswet.

Op dit moment wordt er gewerkt aan een handvat voor de ontplofbare oorlogsresten in de Omgevingswet waarin dit nader wordt uitgewerkt en voorbeeldregels zijn opgenomen. Verwachting is dat het handvat rond november op de website van bodembeheer van de toekomst gepubliceerd zal worden.

Vraag 3: De term ‘matig verontreinigd’ In de Omgevingswet. Wat is waar binnen het algemeen kader?

- a. De term ‘matig verontreinigd’ komt in de Omgevingswet helemaal niet voor.
- b. Onder de Omgevingswet is matig verontreinigde waterbodem toepasbaar.
- c. Onder de Omgevingswet is matig verontreinigde landbodem niet toepasbaar.
- d. Alle bovenstaande antwoorden zijn waar.**

Floor van Elsacker (Rijkswaterstaat): De term ‘matig verontreinigd’ wordt geïntroduceerd in zowel het Bal als het nieuwe Besluit bodemkwaliteit als duiding van kwaliteitsklassen voor grond en baggerspecie. In het geval van grond wordt deze kwaliteitsklasse nu ook wel Niet toepasbaar (maar niet sterk verontreinigd) genoemd. In het geval van bagger werd deze kwaliteitsklasse eerder klasse B genoemd. Zie onderstaande klassen¹:

Kwaliteitsklassen en kwaliteitseisen voor landbodem en grond

Kwaliteitse is	Ondergrens van kwaliteitsklasse	Bovengrens van kwaliteitsklasse	Voormalige benaming (voor inwerkingtreding Omgevingswet)
Landbouw/natuur	-	Landbouw/natuur	Achtergrondwaarde
Wonen	Landbouw/natuur	Wonen	Klasse Wonen
Industrie	Wonen	Industrie	klasse Industrie
Matig verontreinigd	Industrie	Interventiewaarde bodemkwaliteit	Niet toepasbaar en niet sterk verontreinigd (beneden interventiewaarde)
Sterk verontreinigd	Interventiewaarde bodemkwaliteit	-	Niet toepasbaar en sterk verontreinigd (boven interventiewaarde)

¹ <https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/hergebruik-bouwstoffen-grond-baggerspecie/kwaliteitseisen-toepassen-grond-baggerspecie/kwaliteits-bodemfunctieklassen-activiteiten-bodem/>

Kwaliteitsklassen baggerspecie en waterbodem

Kwaliteitseis	Ondergrens van kwaliteitsklasse	Bovengrens van kwaliteitsklasse	Voormalige benaming
Niet verontreinigd (waterbodem) / Algemeen toepasbaar (baggerspecie)	-	Niet verontreinigd (waterbodem) / Algemeen toepasbaar (baggerspecie)	Achtergrondwaarde
Licht verontreinigd	Niet verontreinigd (waterbodem) / Algemeen toepasbaar (baggerspecie)	Licht verontreinigd	Maximale waarde kwaliteitsklasse A
Matig verontreinigd	Licht verontreinigd	Matig verontreinigd	Maximale waarde kwaliteitsklasse B (interventiewaarde waterbodem)
Sterk verontreinigd	Matig verontreinigd	-	Niet toepasbaar

Vraag 4: Onder de Omgevingswet wordt het beoordelingskader voor grondwater aangepast, waar is de relevante interventiewaarde te vinden?

- a. Besluit kwaliteit leefomgeving
- b. Circulaire bodemsanering
- c. Provinciale omgevingsverordening
- d. Waterschapsverordening

Arianne Tuinenburg (Rijkswaterstaat): Het juiste antwoord op deze vraag is antwoord a. het Besluit kwaliteit leefomgeving. De interventiewaarden uit de Circulaire bodemsanering 2013 komen als 'signaleringsparameters beoordeling grondwatersanering' terug via de instructieregel van artikel 4.12a Bkl. Zie hiervoor pagina 37 (en 53) van de Handreiking beheer van grondwaterkwaliteit onder de Ow².

Artikel 4.12a Bkl (signaleringsparameter beoordeling grondwatersanering):

'Bij de beoordeling of als maatregel in een waterbeheerprogramma, een regionaal waterprogramma of het nationale waterprogramma, een grondwatersanering van historische grondwaterverontreiniging nodig is, wordt rekening gehouden met de signaleringsparameters voor grondwaterkwaliteit, bedoeld in bijlage Vd³.'

Door middel van de instructieregel van art. 4.12a Bkl geeft het Rijk mee dat een sanerende maatregel ook onder de Omgevingswet aan de orde kan blijven. De beoogde strekking van de instructieregel is om in ieder geval voor locaties met (historische) grondwaterverontreiniging een risicobeoordeling te maken als de verontreiniging de aangegeven signaleringsparameters beoordeling grondwatersanering overschrijden. Die risicobeoordeling kan leiden tot de conclusie dat de provincie in het kader van beheer van

² <https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/wet-regelgeving/omgevingswet/grondwaterkwaliteit/handreiking-grondwaterkwaliteitsbeheer/>

³ <https://www.omgevingsweb.nl/wp-content/uploads/po-assets/761696.pdf>

grondwaterkwaliteit een sanerende maatregel moet treffen. Hiermee wordt het staande beleid van de Circulaire bodemsanering 2013 voortgezet.

En verder: Het Bkl bevat in H4 instructieregels die de provincie verplicht om maatregelen in het regionaal waterprogramma vast te stellen. Bij de afweging of een grondwatersanering als maatregel opgenomen gaat worden, moet de provincie de signaleringsparameter beoordeling grondwatersanering betrekken. Dan kan je als provincie verwijzen naar de signaleringsparameter in het Bkl als motivatie voor de in het RWP opgenomen maatregelen, maar dat hoeft niet. De provincie kan ook zelf een signaleringsparameter vaststellen en zich door de in het Bkl opgenomen parameter laten inspireren. Daarin is de provincie vrij.

Vraag 5: Voor wie geldt de specifieke zorgplicht bodem?

- a. Iedereen
- b. Iedereen die een milieubelastende activiteit uitvoert
- c. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een activiteit nadelige gevolgen voor de bodem heeft**
- d. Iedereen die een activiteit uitvoert met nadelige gevolgen voor de bodem

Zie artikel 2.11 Bal.

Vraag 6: Wanneer is er onder de Omgevingswet sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging?

- a. Bij een interventiewaarde overschrijding $>25 \text{ m}^3$
- b. Nooit
- c. Bij een interventiewaarde overschrijding
- d. Alleen onder overgangsrecht**

Onder de Omgevingswet spreken we niet meer over ernstige bodemverontreiniging. Locaties die onder het overgangsrecht vallen, worden behandeld volgens de oude wet, de Wet bodembescherming.

Vraag 7: Wie is het bevoegd gezag voor stortplaatsen?

- a. Provincie
- b. Gemeente
- c. Provincie grondwater, gemeente grond**
- d. Provincie grond, gemeente grondwater

Voor stortplaatsen die niet onder de Wbb beschikt zijn veranderd het bevoegd gezag voor de bodemkwaliteit onder de Omgevingswet van provincie naar gemeente, de provincie blijft wel het bevoegd gezag voor de grondwaterkwaliteit.

UITWERKINGEN

Vraag 8: Welk van onderstaande meldingen wordt gebruikt bij de aanleg van een nieuwe kabel door een sterk verontreinigde bodem?

- a. Graafmelding
- b. Melding graven boven de interventiewaarde (>25m³)**
- c. Melding graven onder of gelijk aan de interventiewaarde (>25m³)
- d. BUS melding

Vraag 9: Mag een partij matig verontreinigde grond worden toegepast in de waterbodem?

- a. Ja, waterbodem heeft een klasse matig verontreinigd waarin deze toepast kan worden
- b. Nee, deze grond mag niet toegepast worden in een oppervlaktewaterlichaam**
- c. Ja, de interventiewaarde wordt niet overschreden
- d. Nee, dit hangt af van de resultaten van de toepassingseis van het oppervlaktewater

Floor van Elsacker (Rijkswaterstaat): Met matig verontreinigde grond wordt in dit geval bedoeld grond die op basis van de landbodempnormen ingedeeld is in de klasse matig verontreinigd. Het antwoord blijkt uit artikel 4.1272 van het Bal en staat ook toegelicht in de artikelsgewijze toelichting bij artikel 4.1272, tweede lid van het Bal:

‘Voor het toepassen van grond of baggerspecie in een oppervlaktewaterlichaam gelden met het oog op het beschermen van het milieu andere kwaliteitseisen dan voor toepassen van grond of baggerspecie op de landbodemp. Het toepassen van grond of baggerspecie mag niet leiden tot verslechtering van de actuele kwaliteit van de waterbodem (onder a). Onder b is aangegeven dat als grond in een oppervlaktewaterlichaam wordt toegepast de kwaliteit, onverminderd de kwaliteitseisen onder a, ook moet voldoen aan de kwaliteitsklasse «industrie».

Vraag 10: Wat is waar?

- a. Een weilanddepot: baggerspecie wordt op een weiland opgeslagen om vervolgens in dat weiland verwerkt te worden**
- b. Een weilanddepot: baggerspecie wordt op een weiland opgeslagen om vervolgens elders toegepast te worden

De betekenis van de term ‘weilanddepot’ verandert onder de Omgevingswet niet, maar ook in de huidige praktijk wordt de term soms verkeerd gebruikt. Een weilanddepot moet je zien als een depot dat wordt ingericht om de baggerspecie te laten ontwateren voorafgaand aan het verspreiden van baggerspecie over het aangrenzende perceel (artikel 4.1275 van het Bal). Het is gebruikelijk dat van de bouwvoor een kade gemaakt waarbinnen de baggerspecie wordt ingebracht en kan indrogen. Nadat de baggerspecie is ingedroogd worden de kades door de baggerspecie geploegd en kan het perceel weer voor agrarische doeleinden benut. Als baggerspecie in een tijdelijk depot op een weiland wordt gebracht waarna de baggerspecie uit het depot wordt gehaald om op een andere locatie toegepast te worden, spreken we niet over een weilanddepot, maar over de milieubelastende activiteit opslaan van grond of baggerspecie.

Daarom is antwoord b niet goed. Een weilanddepot is een toepassing van baggerspecie die eerst als depot op het weiland ligt ter ontwatering en er daarna doorheen gemixt wordt.

Vraag 11: Wat is waar?

- a. Voor aanvang van een milieubelastende activiteit is de uitvoering van een nul-situatie onderzoek verplicht
- b. Het Nul-situatie onderzoek is niet langer verplicht maar vrijwillig
- c. Voor IPCC-installaties is een nul-situatie onderzoek verplicht**
- d. Voor bodembelastende activiteiten is een nul-situatie onderzoek verplicht

Het nul-situatie onderzoek is onder het Bal verplicht voor IPCC-installaties, verder is het vrijwillig. Uitzondering is als gemeenten maatwerkregels opstellen om het weer verplicht te stellen.

Vraag 12: Welke delen van de Nota bodembeheer gaan mee met het overgangsrecht?

- a. de bodemfunctieklassenkaart en de bodemkwaliteitskaart
- b. de lokale maximale waarden
- c. afwijkende percentages toegestaan bodemvreemd materiaal
- d. al het bovenstaande**

Vraag uit publiek: Om nog een beschikking op een saneringsplan onder de Wet bodembescherming te krijgen, moet de aanvraag dan vóór 1 januari zijn gedaan, of moet de beschikking dan ook voor 1 januari zijn verleend?

Zie Artikel 3.1 (eerbiedigend overgangsrecht saneringen)

“Het recht zoals dat gold voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet blijft van toepassing op gevallen van ernstige verontreiniging als bedoeld in de Wet bodembescherming of saneringen als bedoeld in die wet waarvoor voor dat tijdstip:

- a) een besluit is genomen dat spoedige sanering noodzakelijk is krachtens artikel 29 juncto artikel 37, eerste lid, van de Wet bodembescherming*
- b) een saneringsplan is ingediend als bedoeld in artikel 39 van de Wet bodembescherming, of*
- c) een saneringsplan voor een gedeelte van de verontreiniging van de bodem is ingediend als bedoeld in artikel 40 van de Wet bodembescherming, uitsluitend voor het gedeelte waarop het saneringsplan betrekking heeft.”*

Dus uit onderdeel *b* volgt dat er overgangsrecht geldt als een saneringsplan vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet is ingediend.

CASUSSEN

Vraag 13: Het Bal eist dat bij de milieubelastende activiteiten ‘saneren’ en ‘graven boven de interventiewaarde’ (de laatste geldt voor graafwerk van meer dan 25 m³ bodemvolume) dat de aannemer erkend is voor BRL SIKB 7000, en geeft criteria wanneer daarbij begeleiding door een milieukundig begeleider met erkenning voor BRL SIKB 6000 vereist is.

Welke van de onderstaande stellingen is waar:

- a. In het omgevingsplan kan de gemeente vrijstelling geven voor de erkenningsplichten bij deze milieubelastende activiteiten als sprake is van tijdelijke uitname.
- b. In het omgevingsplan kan de gemeente deze erkenningsplichten ook voorschrijven op de milieubelastende activiteit 'graven onder de interventiewaarde'.
- c. In het omgevingsplan kan de gemeente de erkenningsplicht voor BRL SIKB 7000 en BRL SIKB 6000 voorschrijven voor kleinschalig graven (25 m³ of minder bodemvolume) in bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit (bruidsschat hoofdstuk 22, in par. 22.3.7.2, geeft regels voor kleinschalig graven in bodems met een verontreiniging boven de interventiewaarde).
- d. Geen van de bovenstaande stellingen is waar.**

Annelies de Graaf (SIKB): Afwijken van de erkenningsplicht of de inhoud van de beoordelingsrichtlijnen of protocollen via een maatwerkvoorschrift of een maatwerkregel in het omgevingsplan is niet mogelijk, omdat de eisen met betrekking tot de erkenningsplicht en de onderliggende beoordelingsrichtlijnen zijn vastgelegd in het Besluit bodemkwaliteit en de onderliggende Regeling bodemkwaliteit 2022. Deze eisen hebben hun grondslag in hoofdstuk 11a Wet milieubeheer. Dat hoofdstuk van de Wet milieubeheer kent geen grondslag voor lokaal maatwerk. Zie ook de pagina op de IPLO-website⁴.

Overigens mag een gemeente wel in het omgevingsplan of via een maatwerkvoorschrift voorschrijven dat werkzaamheden zoals genoemd in de keuze-antwoorden b en c **overeenkomstig** BRL SIKB 7000 moeten plaatsvinden. Gemeenten kunnen daarbij echter geen erkenningsplicht voorschrijven.

Ook opdrachtgevers kunnen contractueel regelen dat niet erkenningsplichtige werkzaamheden volgens BRL 7000 en eventueel onder milieukundige begeleiding volgens BRL SIKB 6000 worden uitgevoerd.

Om dit mogelijk te maken is in de gewijzigde versies van de BRL SIKB 7000 en BRL SIKB 6000 aangegeven dat de deze niet erkenningsplichtige werkzaamheden onder het toepassingsgebied van de BRL vallen.

Vraag 14: Welke gegevens moeten worden toegevoegd bij de melding in dit scenario?

Uit de bodemkwaliteitskaart volgt dat op een perceel van 100 m² diffuus lood aanwezig is boven de interventiewaarde. Voor de glasvezel verbinding van het huis wordt 5 meter kabel op het perceel getrokken. Hiervoor wordt een gleuf gegraven van 1 meter breed en 1 meter diep.

- a. BUS-formulier tijdelijk uitnemen
- b. Begrenzing locatie, begindatum en duur activiteit**
- c. Begrenzing locatie, bodemonderzoek, begindatum en duur activiteit
- d. Begrenzing locatie, bodemonderzoek, verwachte hoeveelheid te ontgraven en af te voeren materiaal

De gleuf is maar 5 m³ grond, dus de geldige wetgeving is de paragraaf kleinschalig graven boven interventiewaarde uit de bruidsschat.

⁴ [Erkenningsplicht bij activiteiten op of in de bodem, maatwerk en gelijkwaardigheid | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](https://www.iplo.nl/informatiepunt/leefomgeving/erkenningplicht-bij-activiteiten-op-of-in-de-bodem-maatwerk-en-gelijkwaardigheid)

Vraag 15: Wat is correct in het volgende scenario? De haven van IJmuiden is gebaggerd volgens de BoToVa toets is het materiaal verspreidbaar op de Noordzee, wat de aannemer dan ook graag zou doen.

- a. Geen extra toets PFAS
- b. PFAS moet AW zijn
- c. **PFAS toets uitschieters**

In het Handelingskader PFAS is opgenomen dat bij baggerspecie verspreiden in hetzelfde oppervlaktelichaam of aansluitende stroomafwaarts gelegen oppervlaktewaterlichamen PFAS in principe toepasbaar is maar dat er wel moet worden getoetst op uitschieters.

Vraag 16: Wat is correct in het volgende scenario? Als fundering van een snelweg zijn in 2018 staalslakken toegepast. Deze snelweg wordt nu verlegd en de aannemer wil de staalslakken opnieuw als fundering gebruiken.

- a. **Een toepassing van staalslakken hoeft niet gemeld te worden**
- b. Het toepassen van staalslakken kan als GBT
- c. Er moet een melding voor toepassen van bouwstoffen gedaan worden

De meldplicht in het Bal voor toepassen van bouwstoffen geldt alleen voor AVI-bodemassen en immobilisaten. Gemeenten kunnen onder bepaalde voorwaarden met maatwerkregels meldplichten voor andere bouwstoffen instellen. Of een informatieplicht voorafgaand aan de activiteit.

Vraag uit publiek: Voor een lijnvormige infra die landelijk werkt is het met alle lokale bruidschatten en regelgeving niet meer uit te komen, is er ergens een beter overzicht? Nu al zegt de ene bodemnota dat een kabel en leidingtracé niet gescheiden hoeft te worden ontgraven en in de andere gemeente zou dit wel moeten zijn.

Hoofdregel in het Bal (mba's graven) is dat gescheiden ontgraven op kwaliteitsklasse moet. Iets afwijkends vastleggen in een nota bodembeheer kan eigenlijk niet. Als gemeenten dit wel willen regelen, zullen ze dat in het nieuwe deel van het omgevingsplan moeten regelen. Via regels op de kaart (OLO van het DSO) zou deze regel dan ook zichtbaar moeten zijn.

FINALE

Na de drie rondes, deden de top drie deelnemers mee aan een finalevraag. Via Mentimeter konden ze een kort antwoord op de vraag geven, om die daarna mondeling toe te lichten. Het beste / meest volledig antwoord werd vervolgens gekozen door de jury die uit twee Platform Bodembeheer kernteam leden bestond. De finalisten waren:

- Jeroen Spronk, ingenieursbureau WSP
- Angeline Slotboom, ingenieursbureau Land
- Jacco van der Gaag, ingenieursbureau Land

Met als finalevraag:

Welke wetgeving is van toepassing op stortplaatsen (open vraag).

Dat is afhankelijk van de beschikking die er vóór inwerkingtreding van de Ow is genomen:

- **Ernstig en spoed:** Wet bodembescherming blijft gelden,
- **Vastgesteld nazorgplan:** Beschikking blijft gelden,
- **Ernstig, geen spoed:** Regelsuit de bruidsschat gelden,
- **Niet beschikt:** Generiek kader Omgevingswet geldt.

Een moeilijke vraag, zo bleek. Zelfs de finalisten hadden er moeite mee. De jury riep Jeroen Spronk uit tot winnaar. Inmiddels heeft hij zijn prijs ontvangen. Van harte gefeliciteerd!

